

UJEDINJENE NACIJE

Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove

Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove (Mehanizam) osnovao je Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija 22. decembra 2010. da nastavi nadležnosti, prava, obaveze i ključne funkcije Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (MKSR) i Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) nakon okončanja njihovih mandata 2015., odnosno 2017. godine.

IZJAVA

PREDSJEDNIK

(Isključivo za medije. Nije zvanični dokument)

Arusha, Haag, 11. decembar 2019.

Obraćanje Savjetu bezbjednosti UN-a sudija Carmel Agius predsjednik, Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove 11. decembar 2019.

Gospodine predsjedniče, ekscelencije, dame i gospodo,

Dobro vam jutro svima. Izuzetna mi je čast da vam izložim petnaesti izvještaj o napretku u radu Međunarodnog rezidualnog Mehanizma za krivične sudove (Mehanizam), kao i da to učinim pod predsjedavanjem Sjedinjenih Država.

Na samom početku, dozvolite mi da se iskreno zahvalim svim članicama Savjeta bezbjednosti na kontinuiranoj podršci koju pružaju Mehanizmu, kao i da posebno odam priznanje za doprinos koji su tokom posljednje dvije godine pružile članice čiji se mandat u Savjetu bezbjednosti završava – a to su Obala Slonovače, Ekvatorijalna Gvineja, Kuvajt, Poljska i, naravno, Peru, koji je tako kompetentno predsjedavao Neformalnom radnom grupom za međunarodne sudove. Isto bih tako iskoristio priliku da čestitam novim članicama Savjeta, s kojima ću rado sarađivati 2020. godine, kao i da se zahvalim Službi za pravne poslove na nenoj izuzetnoj pomoći. Pored toga, htio bih da odam priznanje i izrazim iskrenu zahvalnost izvanrednim državama-domaćinima Mehanizma, Ujedinjenoj Republici Tanzaniji i Kraljevini Nizozemskoj.

Gospodine predsjedniče,

Ponosan sam što predstavljam Mehanizam, kojeg je ovo eminentno tijelo osnovalo 2010. godine s ciljem da vrši rezidualne funkcije Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (MKSR) i Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ). Učinivši to, Savjet bezbjednosti je potvrdio izuzetnu ulogu koju su ta dva *ad hoc* međunarodna suda odigrala u oblikovanju jedne nove vrste pravde, kao i hitne potrebe da se zaštiti njihovo dragocjeno naslijeđe, kako bi se i dalje sprečavala nekažnjivost i osigurala vladavina prava. Želim vam pružiti uvjerenje da su rukovodioci, sudije i osoblje Mehanizma svjesni težine odgovornosti koja nam je povjerena, kao i značaja uspješnog obavljanja naše misije. Neumorno radimo kako bismo osigurali da naše dužnosti vršimo što je moguće efikasnije i djelotvornije i ja koristim ovu priliku da se zahvalim i odam počast mojim kolegama i svom osoblju Mehanizma na naporima koje ulažu.

Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove

Arusha Tel: +255 (0)27 256 5376

Haag Tel: +31 (0)70 512 5691

Email: mict-press@un.org

Pratite nas na [Facebooku](#), [Twitteru](#), [YouTubeu](#), [LinkedInu](#)

www.irmct.org

U izvještaju koji je pred vama, u kratkim se crtama opisuju aktivnosti Mehanizma tokom posljednjih šest mjeseci i ističe nekoliko ključnih događaja, kao što ću objasniti u daljnjem izlaganju. Kad je su pitanju preostali sudski rad, drago mi je što mogu da izvijestim da je u ogranku Mehanizma u Arushi od 16. do 24. septembra 2019. uspješno održan pretres u postupku preispitivanja u predmetu *Ngirabatware*. To je bio prvi put da je sudnica u ogranku u Arushi bila upotrijebljena za pretres u dokaznom postupku i neometano odvijanje tog postupka jeste odraz izvanrednog timskog napora koji je uložilo osoblje raznih službi u oba ogranka. Samo nekoliko dana kasnije, 27. septembra 2019., Žalbeno vijeće je donijelo svoju presudu u postupku preispitivanja u tom predmetu, nekoliko mjeseci prije predviđenog roka. Žalbeno vijeće je odbacilo pokušaj g. Ngirabatwarea da pokaže da su četiri ključna svjedoka na čijim se svjedočenjima zasnivaju njegove osuđujuće presude iskreno povukla svoja svjedočenja sa suđenja, te je donijelo odluku da njegova Drugostepena presuda ostaje na snazi.

Drugi značajan događaj u Arushi takođe se tiče g. Ngirabatwarea. Pod tim mislim na to što je sudija pojedinac 10. oktobra 2019. potvrdio optužnicu protiv njega koja se odnosi na navode o nepoštovanju i podsticanju da se počinu nepoštovanje MKSR-a i Mehanizma. Na prvom stupanju pred sud 17. oktobra 2019., g. Ngirabatware se izjasnio da nije kriv, a tužilaštvo je sljedećeg dana zatražilo da se taj novi predmet nepoštovanja suda spoji sa postojećim postupkom po optužbama za nepoštovanje suda u predmetu *Turinabo i drugi*. Mogu da podijelim s vama da je, upravo juče, sudija pojedinac odobrio zahtjev za spajanje postupaka. Shodno tome, predmet nepoštovanja suda protiv g. Ngirabatwarea biće spojen s predmetom *Turinabo i drugi*, koji će se sada voditi protiv šest, a ne pet optuženih.

U predmetu *Turinabo i drugi*, tokom ovog izvještajnog perioda nastavljena izuzetno aktivna pretpretresna faza, u kojoj je sudija pojedinac izdao više od 53 odluke i naloga. Održane su dvije statusne konferencije, a suđenje, čiji je početak bio prvobitno zakazan za 7. oktobar 2019., odgođeno je nakon zahtjeva tužilaštva za znatnu izmjenu optužnice. Spajanje novog predmeta nepoštovanja suda protiv Ngirabatwarea s postojećim predmetom takođe će imati uticaj na početak suđenja. Međutim, u odluci koju je izdao juče, sudija pojedinac je odbacio zahtjev g. Ngirabatwarea da suđenje započne u avgustu 2020. i naznačio da će suđenje započeti u roku od nekoliko mjeseci nakon datuma koji je bio predviđen prije nego što je podnesen zahtjev za spajanje postupaka. Shodno tome, očekuje se da će zajedničko suđenje za nepoštovanje suda početi u prvoj polovini 2020. i biti okončano do kraja decembra 2020.

Što se tiče sudskih aktivnosti u Haagu, zadovoljstvo mi je što mogu da izvijestim da se predmeti koji su trenutno u toku odvijaju prema rasporedu. Na ponovnom suđenju u predmetu *Stanišić i Simatović*, dokazni postupak odbrane započeo je 18. juna 2019. Odbrana g. Jovice Stanišića okončala je izvođenje svojih dokaza u oktobru, a odbrana g. Franka Simatovića je započela izvođenje svojih dokaza 12. novembra 2019. U skladu s prethodnim predviđanjima, očekuje se da će ponovno suđenje biti završeno i presuda izrečena do kraja 2020. godine. Isto tako, mogu da potvrdim da se žalbeni postupak u predmetu *Mladić* odvija neometano. Trenutno su u toku pripreme za žalbeni pretres, a očekuje se da će presuda biti izrečena do kraja sljedeće godine.

Gospodine predsjedniče,

Pored pravnih poslova, htio bih da vam skrenem pažnju na neke od ostalih aktivnosti Mehanizma tokom posljednjih šest mjeseci. Konkretno, Mehanizam je uložio značajne napore, ostvarivši uistinu velike pomake, na usklađivanju prakse i procedura između svojih ogranka u Arushi i Haagu. Prisjetićete se da je to jedan od osnovnih prioriteta mog predsjedničkog mandata, i ohrabruje me činjenica da tužilac i sekretar Mehanizma takođe dijele taj cilj.

Ono što najviše zavređuje pažnju, kao što ćete vidjeti u izvještaju, jeste to da je nakon sedam godina konačno stavljen u pogon zajednički sistem za zavođenje spisa za oba ogranka. Pod tim mislim na Objedinjenu sudsku bazu podataka. Očekuje se da će tranzicija biti okončana do kraja godine, a sudski spisi iz predmeta MKSR-a, MKSJ-a i

Mehanizma će biti dostupni putem jedne baze podataka, i to ne samo osoblju Mehanizma, nego i široj javnosti. Primjećujem da je razvoj objedinjene baze podataka bio jedna od preporuka proisteklih iz procjene metoda i rada Mehanizma koju je 2018. godine izvršila Služba za unutrašnji nadzor (OIOS), za šta je Savjet bezbjednosti bio posebno zainteresovan, kao što se vidi iz rezolucije 2422 (2018).

U Arushi je takođe osnovana Služba za sudske spise i sudske djelatnosti, čime je kapacitet tog ogranka povećan tako da može neometano upravljati sudskim pretresima i spisima, te stvoren važan pandan takvoj službi u Haagu. Isto tako, u Arushi je uspostavljen raspored dužnosti članova osoblja. Te promjene će osigurati veću podudarnost između ogranka i racionalnije djelovanje i izuzetno su dobrodošle. Međutim, tu se nećemo zaustaviti. Dozvolite da vas uvjerim da su rukovodioci, uprava i osoblje Mehanizma – kao i njegove sudije – riješene da ustanove još oblasti u kojima se mogu poboljšati usklađenost i optimizirati efikasnost.

Gospodine predsjedniče,

Nakon što sam u kratkim crtama izložio neke od aktivnosti i dostignuća Mehanizma tokom posljednjih šest mjeseci, dozvolite mi da vam prenesem šta Mehanizam očekuje u godini koja nam predstoji. Kao što znate, čini se da će 2020. biti ključna godina za Mehanizam, a shodno tome i za Savjet bezbjednosti. Predstoji nam više ključnih događaja.

Kao prvo, očekujemo da ćemo najveći dio tekućih predmeta okončati tokom 2020. godine, te da ćemo poslije toga postati svedenija rezidualna institucija. Zapravo, ne računajući potencijalne žalbi, Mehanizam očekuje da okonča sve *postojeće* predmete tokom narednih dvanaest mjeseci. Da razjasnim, to ne znači da će se Mehanizam zatvoriti nakon što ti predmeti budu okončani. Naprotiv, Savjet bezbjednosti je zadužio Mehanizam da obavlja brojne rezidualne funkcije koje će se nastaviti još mnogo godina u budućnosti, osim ukoliko vi, članice Savjeta, ne odlučite drugačije. Mehanizam će, shodno tome, poslije 2020. godine biti u poziciji da se usredotoči prvenstveno na svoje trajne rezidualne funkcije, osim u slučaju, trebao bih da dodam, da dođe do bilo kakvih suđenja bjeguncima ili postupaka preispitivanja. Postupajući tako, Mehanizam će biti u stanju da istinski ispuni viziju Savjeta bezbjednosti o ovoj instituciji kao “male, privremene i efikasne institucije, čije će se funkcije i veličina vremenom smanjivati, s malim brojem članova osoblja koji će biti srazmjeran njenim umanjnim funkcijama”. Siguran sam da ćete se složiti da je to veoma privlačna perspektiva.

Kao drugo, očekujemo da ćemo 2020. godine sarađivati sa Savjetom bezbjednosti u vezi s njegovom revizijom Mehanizma. Kao što je Savjetu poznato, Mehanizmu je za rad dodijeljen inicijalni period od četiri godine, koji bi se produžavao na periode od po dvije godine, nakon što Savjet izvrši reviziju napretka u njegovom radu. Treća takva revizija napretka u radu Mehanizma od strane Savjeta bezbjednosti biće provedena 2020. godine. Pored toga, OIOS je u oktobru 2019. započeo daljnju procjenu metoda i rada Mehanizma, koja će se prenijeti i na sljedeću godinu. Zvaničnici iz Odsjeka za inspekciju i procjenu OIOS-a prošle su sedmice posjetili sjedište u Haagu, a trenutno se nalaze u Arushi. Te procese će dopuniti nekoliko tekućih i predstojećih provjera od strane OIOS-a, kao i Odbora revizora.

Kao i u prošlosti, Mehanizam takve procese kontrole uzima izuzetno ozbiljno. Shodno tome, Mehanizam s nestrpljenjem očekuje prilike da se procijeni njegov napredak i pronađu novi načini za povećanje efikasnosti i djelotvornosti njegovog rada – pored ostalog, putem daljnjeg usklađivanja između ogranka, kao i mjera za poboljšanje morala i učinka osoblja. Mehanizam je spreman da stupi u otvorene diskusije kako bi se ustanovile oblasti u kojima su moguća poboljšanja, kao i oblasti u kojima se već primjenjuje najbolja praksa. Međutim, Mehanizam primjećuje da ti procesi iziskuju dosta vremena i resursa, te da umanjuju sposobnost Mehanizma da obavlja svoje ključne funkcije.

Kao treće, g. predsjedniče, Mehanizam očekuje da se nastavi – i pojača – saradnja država članica u vezi sa ključnim aspektima njegovih rezidualnih funkcija. Ovdje ću pomenuti sprovođenje kazni. Trenutno, 50 osoba koje su osudili MKSR, MKSJ ili Mehanizam izdržava svoje kazne u 14 država članica i Mehanizam je tim državama duboko zahvalan na njihovoj trajnoj saradnji. On pozdravlja saradnju tih i drugih država u nastojanjima da proširi svoj kapacitet za sprovođenje kazni i utvrdi države u kojima će osuđene osobe koje čekaju na prebacivanje u zatvor izdržavati kaznu. Odvojeno od toga, ali takođe u vezi sa sprovođenjem kazni, isto tako očekujem da ćemo nastaviti da poboljšavamo kvalitet i transparentnost pristupa Mehanizma prijevremenom puštanju na slobodu i s tim povezanim pitanjima. Nova verzija Uputstva u vezi s tim biće uskoro na snazi, nakon što bude završen uobičajeni proces konsultacija.

Pomenuću i osam preostalih bjegunaca koje je optužio MKSR. Hapšenje i krivično gonjenje tih osoba jeste prvi prioritet Mehanizma i primarni cilj na koji je usredotočeno Tužilaštvo. Mehanizam je spreman da vodi suđenje u slučaju da neki bjegunac bude uhapšen, ali da bi mogao da to učini, biće mu potrebna kontinuirana saradnja i pomoć država članica, na šta je, zapravo, ovaj Savjet u nekoliko navrata pozivao. S tim u vezi, Mehanizam vjeruje da će Južna Afrika, kao jedna od država koje su trenutno članice ovog Savjeta, odlučiti da ispoštuje svoje obaveze iz Poglavlja VII, kao i vrijednosti koje ujedinjavaju ovaj Savjet, tako što će osigurati hapšenje bjegunca koji je lociran na njenoj teritoriji 2018. godine, prije skoro 18 mjeseci. Južna Afrika to jeste činila u prošlosti, uhapsivši i prebacivši bjegunce MKSR-a u dva navrata, i to 1999. i 2004. godine. Mehanizam duboko žali zbog sadašnjeg nedostatka napretka, posebno stoga što, kao što smo svi ovdje u ovoj istoj dvorani u julu ove godine čuli, Južna Afrika smatra da države imaju međunarodnu obavezu da sarađuju sa Mehanizmom i tužiocem.

Pitanje vezano za devet osoba koje je MKSR oslobodio optužbi i pustio na slobodu, ali koje se trenutno nalaze u jednoj sigurnoj kući u Tanzaniji, predstavlja drugu oblast u kojoj se Mehanizam nada svrsishodnoj saradnji država članica. Kao što sam ranije izjavio, Mehanizam se našao u situaciji u kojoj iz dana u dan snosi odgovornost za te osobe, iako to nikada nije bila jedna od funkcija zadatih mandatom Mehanizma. Kako vrijeme prolazi, situacija u kojoj se ti ljudi nalaze postaje sve neodrživija. Mora se hitno pronaći trajno rješenje i Mehanizam će se osloniti na obnovljeni interes i riješenost Savjeta da djeluje.

Konačno, kao četvrto, g. predsjedniče, željno iščekujemo dalju podršku i pomoć Savjeta bezbjednosti i šireg članstva Ujedinjenih nacija, posebno u vezi s potrebama Mehanizma u pogledu budžeta, dok zajedno radimo na ostvarenju naših zajedničkih ciljeva. S tim u vezi, države članice Savjeta su upoznate s tim da će prijedlog budžeta Mehanizma za 2020. uskoro biti razmatran od strane Petog odbora Generalne skupštine. Kao što sam već izložio, Mehanizam je riješen da tokom 2020. završi najveći dio svojih neriješenih predmeta. Svakodnevno stremi ka tome da ispuni očekivanja Savjeta bezbjednosti, a ona su zaista visoka. Mehanizam je spreman da odradi svoj posao i da preostale predmete riješi što je moguće efikasnije i djelotvornije. Međutim, da bi to učinio, biće mu potrebni neophodni resursi, kao i sva podrška koju možete da mu pružite.

Baš kao i prije, uzdam se u to da nas međunarodna zajednica neće iznevjeriti i da će se sjetiti zbog čega su *ad hoc* međunarodni sudovi i Mehanizam zapravo bili osnovani. Jasan podsjetnik na to zbog čega su te institucije bile – i još uvijek jesu – neophodne imali smo ranije ove godine, kada smo obilježili 25 godina od genocida nad Tutsijima u Ruandi 1994. godine, baš kao što će nas to 2020. godine podsjetiti naše okupljanje povodom obilježavanja 25 godina od genocida u Srebrenici. Iz svih tih razloga, vjerujem da će skepticizam koji prevladava u vezi s međunarodnom krivičnom pravdom biti ostavljen po strani, kako bi mandat Mehanizma, kako ga je utvrdio upravo ovaj Savjet, i dalje mogao da se ispunjava. Svima vam unaprijed zahvaljujem i željno iščekujem naša zajednička dostignuća u predstojećoj godini.

Gospodine predsjedniče, hvala vam na pažnji.
